

SAŽETAK PRESUDE

SINKOVA PROTIV UKRAJINE OD 27. VELJAČE 2018. GODINE ZAHTJEV BR. 39496/11

Pritvaranje podnositeljice koja je osuđena zbog prženja jaja na ratnom spomeniku predstavlja povredu prava na slobodu i sigurnost, ali nema povrede prava na slobodu izražavanja

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva, Anna Sinkova, ukrajinska je državljanka rođena 1991. godine i pripadnica umjetničke skupine poznate po provokativnim javnim nastupima. U prosincu 2010. godine podnositeljica je, zajedno s tri člana navedene skupine, na spomeniku Drugom svjetskom ratu „izvela performans“ na način da je uzela tavu u kojoj je pržila jaja na Vječnom plamenu groba Nepoznatog Vojnika. Druga dva člana pržila su kobasice nad istim plamenom, dok je posljednji član skupine snimao cijeli događaj. Istoga dana podnositeljica je objavila ovaj video na Internetu uz prateću izjavu u kojoj je osudila iskorištavanje prirodnog plina za održavanje Vječnog plamena, na trošak poreznih obveznika. Nakon ovog događaja podnositeljica je uhićena i pritvorena do početka suđenja. Proglašena je krivom 2012. godine za kazneno djelo oskvrnjivanja groba i osuđena na uvjetnu kaznu zatvora u trajanju od tri godine. Do donošenja ove presude, podnositeljica je provela tri mjeseca u pritvoru, točnije od 29. ožujka 2011. do 30. lipnja 2011. godine. Trajanje pritvora domaći sudovi su opravdali ozbiljnošću optužbi protiv podnositeljice kao i rizikom od bijega, s obzirom da ju policija nije mogla pronaći u početnoj fazi postupka. Ovi su razlozi ponovljeni i u odlukama kojima je odbijen zahtjev za puštanje na slobodu podnositeljice, unatoč brojnim pismima članova parlamenta i ostalih istaknutih ličnosti koji su se obvezali biti njezini osobni jamci.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 5. stavak 1., 3. i 5. Konvencije, podnositeljica je prigovorila da njezino uhićenje i naknadno pritvaranje nije imalo nikakve pravne osnove, da pritvor u razdoblju od 29. svibnja do 17. lipnja 2011. godine nije bio opravdan nikakvim sudskim odlukama, te da prema postojećem domaćem zakonodavstvu nije mogla tražiti naknadu za protupravno pritvaranje. Naposljetku, pozivajući se na članak 10. Konvencije, prigovorila je da je osuđujućom presudom povrijeđeno njezino pravo na slobodu izražavanja.

OCJENA SUDA

Članak 5. stavak 1., 3. i 5.

Sud je najprije utvrdio da je uhićenje podnositeljice bilo utemeljeno na sudskoj odluci te je imalo za cilj osigurati njezinu prisutnost tijekom suđenja budući da ju policija nije mogla pronaći sve do 29. ožujka 2011. godine. Ocijenio je neuvjerljivim argument podnositeljice da se policija „nije dovoljno trudila“ pronaći ju, osobito uzimajući u obzir da je policija kontaktirala članove njezine obitelji koji su živjeli na adresi prebivališta podnositeljice i koji su izjavili da im nije poznato gdje se ona nalazi. Još je manje uvjerljiva bila podnositeljčina

tvrdnja da se moglo izravno stupiti u kontakt s njom kao autoricom videa na Internetu jer to nije bilo moguće sve dok policija nije utvrdila njezin identitet tijekom istrage. Identitet je utvrđen prepoznavanjem od strane člana skupine koji je prisustvovao spornom događaju, pomoću fotografije iz baze podataka Ureda za putovnice. Sud stoga nije smatrao da je uhićenje podnositeljice bilo proizvoljno ili nezakonito te je utvrdio da u tom dijelu nije došlo do povrede članka 5. stavka 1.

Što se tiče zakonitosti pritvora u razdoblju od 29. svibnja do 17. lipnja 2011. godine Sud je utvrdio da je pritvor prvobitno određen do 29. svibnja 2011. godine, ali je podnositeljica zadržana u pritvoru i nakon tog datuma. Produljenje pritvora kao preventivnu mjeru sud je odredio 17. lipnja 2011. godine kada je održano pripremno ročište. Između ta dva datuma pritvor nije bio pokriven nikakvom sudskom odlukom, što je u suprotnosti s člankom 5., stavkom 1. Konvencije. Sud je ukazao na niz drugih sličnih slučajeva u kojima je već utvrdio povredu članka 5. stavka 1. Konvencije zbog prakse zadržavanja okrivljenika u pritvoru bez posebne pravne osnove ili jasnih pravila (vidi, [Yeloyev protiv Ukrajine](#), br. 17283/02, stavak 50, 6. studenog 2008), te je zaključio da ovaj problem proizlazi iz pravne praznine u nacionalnom zakonodavstvu Ukrajine (vidi [Kharchenko protiv Ukrajine](#), br. 40107/02, stavci 70-72 i 98, 10 veljače 2011).

Nadalje, Sud je istaknuo da se pitanje opravdanosti duljine pritvora ne može razmatrati *in abstracto*, nego se mora ocijeniti u svakom pojedinom slučaju u skladu s posebnim obilježjima, razlozima navedenim u domaćim odlukama i obrazloženjem iznesenim u zahtjevu za puštanje na slobodu. Produljenje pritvora može se opravdati samo ako postoji javni interes koji, bez obzira na pretpostavku nevinosti, nadmašuje pravo pojedinca na slobodu (vidi, [Labita protiv Italije](#) [VV] 26772/95, st. 153, ECHR 2000-IV). U konkretnom slučaju Sud je utvrdio da ukrajinske vlasti nisu dale relevantne i dostatne razloge za određivanje pritvora podnositeljici u cjelokupnom razdoblju od 29. ožujka do 30. lipnja 2011. Donoseći odluku o produljenju pritvora i odbacivanju zahtjeva za puštanje na slobodu, domaći su se sudovi uglavnom oslanjali na razloge za određivanje pritvora iznesene na početku postupka (ozbiljnost optužbe i rizik od bijega), ne razmatrajući nikakve alternativne mjere protiv podnositeljice. Domaći sudovi nisu uzeli u obzir niti brojna pisma osobnog jamstva u prilog njezinom oslobađanju. Stoga je došlo do povrede članka 5. stavka 3.

Na kraju, Sud je utvrdio da podnositeljici nije bilo moguće tražiti naknadu štete na nacionalnoj razini sve dok je njezino pritvaranje formalno bilo u skladu s domaćim zakonodavstvom. Osim toga, u Ukrajini nije bilo zakonom predviđenog postupka za naknadu štete radi lišenja slobode koje je bilo u suprotnosti s pravom na slobodu i sigurnost zajamčenim Konvencijom. Dakle, ukrajinski zakon nije pružio izvršivo pravo na odštetu zbog pritvora protivnog članku 5. stavku 1. i 3. Konvencije, stoga je došlo do povrede članka 5. stavka 5. Konvencije.

Članak 10.

Nije sporno da osuđujuća presuda predstavlja miješanje u pravo podnositeljice na slobodu izražavanja. Međutim, Sud je smatrao da je navedeno miješanje bilo zakonito jer je Kaznenim zakonom oskvrnjivanje groba predviđeno kao kazneno djelo. Osim toga, presuda je slijedila legitiman cilj zaštite morala i prava drugih.

Ocjenjujući je li miješanje bilo "nužno u demokratskom društvu", Sud je utvrdio da je podnositeljica kazneno progonjena i osuđena samo zbog čina prženja jaja nad Vječnim plamenom, koji su čin domaći sudovi ocijenili kao oskvrnjivanje grobnice Nepoznatog Vojnika. Optužba se nije odnosila ni na kasniju distribuciju videozapisa niti na sadržaj teksta koji je

objavljen uz videozapis. Dakle, podnositeljica nije osuđena zbog izražavanja stavova o korištenju prirodnog plina i potrebama ratnih veterana, premda je pri tome koristila oštar rječnik, nego je osuđena zbog određene vrste ponašanja na određenom mjestu koje je, sukladno kaznenom zakonu, predstavljalo kazneno djelo. Sud je naglasio da je podnositeljica mogla pronaći puno prikladniji način za izražavanje svojih stavova i sudjelovanje u prosvjedima u vezi s državnom politikom korištenja prirodnog plina, bez kršenja kaznenog zakona i bez omalovažavanja onih koji su poginuli braneći svoju zemlju i ratnih veterana čija je prava navodno trebala braniti.

Prilikom procjene prirode i težine izrečene kazne, Sud je naglasio da je podnositeljici izrečena uvjetna osuda koju nije odslužila. Uzevši u obzir sve okolnosti slučaja, Sud je utvrdio da je ograničenje bilo u skladu sa slobodom izražavanja podnositeljice i nije došlo do povrede članka 10. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

4.000,00 eura na ime neimovinske štete.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.